

Мадумарова Малохат Косимовнанын «Жогорку окуу жайларда Манас таануу курсун тарых предмети менен интеграциялап окутуунун илимий-методикалык негиздери» деген аталыштагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча, педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине карата

РАСМИЙ ОППОНЕНТТИН ПИКИРИ

Манас таануу предметин окутууда учурдагы ааламдашуу мезгилинде жаштардын аң-сезимине көөнөрбөс бай мурастарыбызды сицирүү, эс тутумун өстүрүү, мекенге болгон сүйүүнү калыптандыруу, улуттар аралык ынтымакты бекемдөө жана Ата Мекенге кызмат кылуу идеялары каралган. Ошондуктан азыркы учурда педагогика илиминде интеграциялап окутууну жайылтуу менен анын натыйжалуулугун арттыруу үчүн жаңы багыттарды издөө, дүйнөлүк тажрыйбаларды окутуунун жүрүшүндө пайдалануу муктаждыктан улам талап кылынып отурат. Ал тажрыйбалардын бири, албетте, окуу предметтерин интеграциялап окутуу болуп калмакчы жана ал аркылуу студенттердин ой жүгүртүүсүн өстүрүү, билимдерди толуктоо, ар түрдүү татаал баскычтагы маалыматтардын багыттарын бириктирип, бир багытта толук билим алууга жетишүү замандын талабына айланды.

Диссертациялык иш изилдөөнүн илимий негизи тууралуу түшүнүк берген киришүүдөн, 3 главадан жана алардан келип чыккан корутундулардан, жалпы корутундудан, пайдаланылган адабияттардын тизмесинен, тиркемелерден уюштурулган.

Диссертациянын биринчи главасы «Азыркы мезгилдеги интеграциялык окутуу процесстери жана анын педагогикалык маани-маңызы» деп аталып, биринчи параграфта интеграциялоо проблемасынын философиялык,

педагогикалык-психологиялык жана методикалык адабияттардагы орун алышы каралган. Интеграция түшүнүгүнүн коомдогу жана педагогикадагы мааниси, теориялык маселелери жана интеграциялап окутуунун тарыхына кайрылып, жогорку окуу жайларында Манас таануу предметин интеграциялоо проблемасынын философиялык, жалпы дидактикалык жана методикалык негиздери изилденген.

Диссертациянын 20-бетинде: «Интеграция – бир катар илимдерди бир бүтүндүктө кароочу предметтер аралык татаал илимий түшүнүк. Предметтер аралык интеграция билимдерди, ишенимдерди, практикалык аракеттерди бириктирүү. Мисалы, гуманитардык илимдерден тарых, адабият, философия, социология, педагогика, психология ж.б. предметтер бири-бири менен тыгыз байланышта туруп, толукталып, бир түшүнүктү түзөт. Интеграция предметтерди айкалыштыруу, алардын тутумдашуу түйүндөрүн табуу жана ошонун натыйжасын көрүүнү туюнтат» - деген ой айтылат. Ошондой эле интеграция предметтер ортосундагы байланыш гана болбостон, бир канча дисциплиналардын айкалышында жана предмет арык илимдин, искусство жана улуттук маданияттын өз ара синтезинен турарын, ал предметтердин өз алдынчалыктарын жокко чыгарбастан, предметтердин мазмунун байытарын баса белгилеген.

Экинчи глава «ЖОЖдордун педагогикалык эмес багыттагы факультеттеринде Манас таануу курсун тарых менен интеграциялап окутуунун модели жана аны жүзөгө ашыруу» деп аталып, анын биринчи параграфында Манас таануу курсун тарых дисциплинасы менен интеграциялап окутуунун мазмуну жана модели каралган. Анда Манас таануу сабагынын эффективдүүлүгүн арттырууда интеграциялап окутуу методун колдонуунун жолдору изилденген. Эпостун энциклопедиялык мазмуну, предметтер аралык, айрыкча тарых предмети менен интеграциялап окутуу, дүйнө таанытуу милдеттеринин аткарылышынын моделдери түзүлгөн.

Диссертациянын 51-бетинде: «Кыргызстандагы ЖОЖдордо Манас таануу предметин окутуунун сапатын жакшыртуу, элдик мурастарыбыздын баалуулугун сактоо жана улуттун улут болуп калыптанып калышындагы маани-маңызын жаштарга жеткире билүүнү да окутуу процессинде актуалдуу деп карайбыз» - деген оюн айтуу менен Манас таануу предметин интеграциялап окутуунун артыкчылыктары тууралуу белгилеп кеткен.

Үчүнчү глава «ЖОЖдордо Манас таануу курсун тарых менен интеграциялап окутууну жүзөгө ашыруу боюнча жүргүзүлгөн педагогикалык эксперименттин жүрүшү жана жыйынтыктары» деп аталып, анда экспериментти уюштуруу этаптары, анын жүрүшү көрсөтүлүп, жалпы жыйынтыктар чыгарылып, илимий-методикалык сунуштар берилген.

Диссертациянын 161-бетинде: «Биз мындай жыйынтыктан Манас таануу курсун башка предметтер менен интеграциялоо зарылдыгын түшүнүү деңгээли жетишээрлик экендигин жана эң көп интеграциялануучу предметтер катары кыргыз тили жана адабияты, тарых, география предметтери деп тааныгандыктарын аныктадык» - деген оюн билдирет. Аталган максаттарга ылайык Манас таануу сабагын интеграциялап окутууну уюштуруу жолдору, материалдарды тандоонун принциптери менен критерийлери, окуу сааттарын пландаштыруу, окутуу модели жана аны жүзөгө ашыруу технологиялары аныкталган. Илимий тема боюнча педагогикалык эксперименттин жүрүшү жана жыйынтыктары, иштин апробацияланышы талаптарга ылайык жүргүзүлгөн. Педагогикалык эксперименттердин жүрүшү жана жыйынтыктары таблицаларда чагылдырылып, ынанымдуу жана жыйынтыктуу берилген.

Изилдөөнүн корутунду-сунуштары ишенимдүү жасалган, алар коюлган милдеттердин чечилишине баш ийдирилген.

Издөнүүчү М.К.Мадумарова изилдөөгө жаңыча мамиле кылып, көтөрүлгөн бардык көйгөйлөрдү бүгүнкү күндүн талабына ылайык иштеп чыгууга жетишкен.

Илимий эмгек боюнча айрым бир сунуштарды айта кетсек:

1. «Манас» эпосунда зор этнопедагогикалык маани, кыргыз элинин түшүнүк, көз карашы, каада-салты кеңири чагылдырылган. Бирок ошол жагдайларга студенттердин көңүлүн буруу аркылуу аларга элдик тарбияны сиңирүү көз жаздымда калган. Сабакты интеграциялоо менен бирге этнопедагогикага да көңүл бурулса, сабактын натыйжалуулугун арттырмак.
2. Диссертацияда айрым ойлордун кайталангандыгы кездешет.

Бул айтылгандар диссертациянын илимий-методикалык аппаратына, түзүлүшүнө, жалпы мазмунуна таасирин тийгизбейт. Диссертация өз алдынча аткарылган илимий-изилдөө иш катары саналат жана диссертант алдына койгон милдеттерин толук аткара алган деп эсептөөгө болот.

Жыйынтыктап айтканда, Мадумарова Малохат Косимовнанын «Жогорку окуу жайларда Манас таануу курсун тарых предмети менен интеграциялап окутуунун илимий-методикалык негиздери» аттуу темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча диссертациялык иши жана анын авторефераты Кыргыз Республикасынын Жогорку Аттестациялоо комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды берүүнүн тартиби жөнүндөгү жобосунун» 10. пунктуна ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат. Изилдөөнүн автору М.К.Мадумарова аталган адистик боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий оппонент, педагогика

илимдеринин кандидаты, доцент

Подпись Абдырасулова Э.К. Заверяю

Э.К. АХУНБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ДАМУУ МЕНЕН БИРГЕ
КЫРГЫЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ МЕДИЦИНСКОЕ АКАДЕМИЧЕСКОЕ ЦЕНТРОМ